

Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o Komunikaciji Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija — Održivo biogospodarstvo za Europu: Jačanje veze gospodarstva, društva i okoliša

(COM(2018) 673 final)

(2019/C 240/09)

Izvjestitelj: **Mindaugas MACIULEVIČIUS**

Suizvjestitelj: **Udo HEMMERLING**

Zahtjev za savjetovanje:	Europska komisija, 14.12.2018.
Pravni temelj:	članak 29. stavak 1. i članak 304. Ugovora o funkcioniranju Europske unije
Odluka Predsjedništva:	16.10.2018.
Nadležna stručna skupina:	Stručna skupina za poljoprivredu ruralni razvoj i zaštitu okoliša
Datum usvajanja u Stručnoj skupini:	25.4.2019.
Datum usvajanja na plenarnom zasjedanju:	15.5.2019.
Plenarno zasjedanje br.:	543
Rezultat glasanja (za/protiv/suzdržani):	203/1/4

1. Zaključci i preporuke

1.1. Postoji **potreba za hitnim djelovanjem na svjetskoj razini**: globalni izazovi kao što su klimatske promjene i sve brojnije svjetsko stanovništvo prisiljavaju nas na hitno pronalaženje zamjena za fosilna goriva te na učinkovitije korištenje bioloških resursa. Poljoprivreda i sektor koji se temelji na šumama proizvode velike količine biomase koja nije namijenjena ni za prehranu ljudi ni životinja, i kao takvi važni su čimbenici biogospodarstva. Novi vrijednosni lanci nude dodatne aktivnosti u ruralnom gospodarstvu kako bi se s gospodarstva koje se temelji na fosilnim gorivima prešlo na biogospodarstvo.

1.2. U tom kontekstu, prioritet mora biti **bolja informiranost o našoj potrošnji** bioloških resursa u skladu s klimatskim ciljevima Pariškog sporazuma. Osim boljeg razumijevanja, biogospodarskim aktivnostima potrebno je kroz redovito savjetovanje i informiranje **mobilizirati potrošače** kako bi se olakšalo uvođenje potrebnih promjena i otvorio put za uvođenje mjera za stvaranje tržišta radi daljnjeg povećanja povjerenja potrošača u proizvode od bioloških sirovina proizvedene u EU-u i njihovog prihvaćanja među javnim naručiteljima.

1.3. Otvaraju se **moćnosti** za biološku raznolikost, industriju, gospodarski razvoj i radna mjesta. EGSO pozdravlja ažuriranje strategije za biogospodarstvo iz 2012., što je važan korak u pravom smjeru. Postoji globalna potražnja za održivim i resursno učinkovitim proizvodima od bioloških sirovina. Međutim, unatoč znatnom napretku postignutom u novoj strategiji, neke od mjera još je uvijek potrebno provesti u djelo.

1.3.1. Osim pristupa financijskim instrumentima, važno je **osigurati individualne i fleksibilne usluge savjetovanja** kako bi se poduprlo poljoprivredno-prehrambene MSP-ove pri pokretanju dugoročnih inovativnih projekata. Njima često nedostaje potrebnog znanja ili stručnosti iz različitih razloga, uključujući ljudske, financijske i infrastrukturne resurse.

1.3.2. U **javno-privatnoj suradnji** posebnu pozornost trebalo bi obratiti na primarne proizvođače. Taj bi se model mogao poduprijeti nizom mjera i instrumenata u okviru **zajedničke poljoprivredne politike** (ZPP).

1.3.3. Uključivanjem aktivnosti iz područja **istraživanja, inovacija i biogospodarstva** u dugoročnu strategiju olakšalo bi se podupiranje **razvoja i repliciranja**.

1.3.4. Trajno **obrazovanje i osposobljavanje** radnika i primarnih proizvođača od ključne je važnosti. Važno je olakšati **razmjenu znanja**, pružiti potporu transnacionalnim mrežama i ići u korak s društvenim i tehnološkim promjenama. Pristupi u obrazovanju, angažmanu i komunikaciji koji uključuju dionike iz ruralnog biogospodarstva od ključne su važnosti.

1.3.5. Važno je promicati **kružno gospodarstvo i međusektorske teritorijalne veze** u EU-u i šire, osobito u pogledu ispunjavanja ciljeva održivog razvoja te ciljeva konferencije COP21.

1.3.6. Sve države članice trebale bi u svoje politike i programe **uključiti sveobuhvatnu strategiju biogospodarstva** te osigurati sudjelovanje nadležnih lokalnih tijela i relevantne dionike (primarne proizvođače, istraživačke i obrazovne ustanove, industriju, civilno društvo i socijalne partnere itd.).

1.3.7. EU bi trebao nastojati uspostaviti **globalni sustav određivanja cijene emisija ugljika**, koji bi bio neutralan i djelotvoran način promicanja biogospodarstva te bi se njime svi sudionici na tržištu uključili u ublažavanje klimatskih promjena.

1.4. Za „novo” biogospodarstvo, neophodno je poštovati načela održivosti te očuvati prirodne resurse kako bi se osigurala njihova iskoristivost. Biogospodarstvo mora u tom pogledu slijediti kriterije održivosti. Kako bi se izbjeglo narušavanje okoliša, gospodarstva i društva, ista se pravila primjenjuju kako na biomasu iz Europske unije tako i iz inozemstva.

2. Opće napomene

Biogospodarstvom se smatra proizvodnja obnovljivih bioloških resursa i njihovo pretvaranje u hranu, hranu za životinje, proizvode dobivene od bioloških sirovina te bioenergiju. To obuhvaća poljoprivredu, šumarstvo, ribarstvo, proizvodnju hrane, celuloze i papira te dijelove kemijske, biotehnološke i energetske industrije.

2.1. Cilj Strategije EU-a za biogospodarstvo iz 2012. jest „[...] utiranje puta inovativnijem i konkurentnijem društvu u kojem se bolje gospodari resursima i u kojem se sigurnost opskrbe hranom može uskladiti s održivom uporabom obnovljivih resursa za industrijske potrebe i istodobno osigurati zaštita okoliša”. Komisija je 2017. revidirala strategiju EU-a za biogospodarstvo iz 2012. i zaključila da je relevantnost ciljeva strategije dokazana te da se važnost prilika koje nudi biogospodarstvo sve više prepoznaje u Europi i izvan nje. Komisija je u listopadu 2018. predstavila akcijski plan za razvoj održivog i kružnog biogospodarstva „kako bi se poboljšala i povećala održiva upotreba obnovljivih izvora radi suočavanja s globalnim i lokalnim izazovima poput klimatskih promjena i održivog razvoja” ⁽¹⁾.

2.2. Očekuje se da će svjetska populacija narasti na gotovo 10 milijardi do 2050. ⁽²⁾, pa je prema tome potrebno učinkovitije upotrebljavati biološke resurse kako bi se osigurala sigurna, hranjiva, kvalitetna i cjenovno pristupačna hrana za više ljudi uz manje utjecaja na okoliš i klimu po proizvedenoj jedinici, kao i dovoljna količina obnovljivog biološkog materijala za proizvodnju znatnog dijela energije koju trenutno dobivamo iz fosilne sirove nafte, uz energiju vjetra, solarnu energiju i energiju iz drugih obnovljivih izvora. Stoga je potrebno preusmjeravanje mjera te ažuriranje strategije za biogospodarstvo s obzirom na nedavne promjene u politikama, uključujući ciljeve održivog razvoja Ujedinjenih naroda ⁽³⁾ i Konvenciju Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama (obveze u okviru konferencije COP21).

2.3. Komisija navodi da će kroz ažuriranu strategiju za biogospodarstvo ⁽⁴⁾ pokrenuti 14 mjera u 2019. godini, uključujući sljedeće:

- pokretanje tematske platforme za ulaganja u kružno biogospodarstvo vrijedne 100 milijuna EUR s ciljem približavanja bio inovacija tržištu i smanjenja rizičnosti privatnih ulaganja u održiva rješenja; olakšavanje razvoja novih održivih biorafinerija diljem Europe;
- izradu strateškog programa uvođenja za održive prehrambene i poljoprivredne sustave, šumarstvo i proizvode od bioloških sirovina;
- uspostavu instrumenta za potporu državama članicama u pogledu politike EU-a o biogospodarstvu, u okviru programa Obzor 2020. radi razvoja nacionalnih i regionalnih programa biogospodarstva;
- pokretanje pilot mjera za razvoj biogospodarstva u ruralnim, obalnim i urbanim područjima, primjerice za zbrinjavanje otpada ili sekvencijaciju ugljika u poljoprivredi;
- uvođenje sustava za praćenje napretka prema održivom i kružnom biogospodarstvu u cijelom EU-u;

⁽¹⁾ https://ec.europa.eu/research/bioeconomy/pdf/ec_bioeconomy_strategy_2018.pdf

⁽²⁾ <https://www.un.org/development/desa/en/news/population/world-population-prospects-2017.html>

⁽³⁾ <https://sustainabledevelopment.un.org/?menu=1300>

⁽⁴⁾ <https://ec.europa.eu/research/bioeconomy/index.cfm?pg=policy&lib=strategy>

- povećanje baze znanja i razumijevanja specifičnih područja biogospodarstva prikupljanjem podataka i jamčenjem boljeg pristupa tim podacima, putem Centra znanja za biogospodarstvo;
- pružanje smjernica i promicanje dobre prakse za funkcioniranje biogospodarstva u sigurnim ekološkim granicama.

2.4. Biogospodarstvo može otvoriti nove mogućnosti za smanjenje emisija CO₂ i smanjenje ovisnosti o uvezenim fosilnim resursima. Na primjer, šume EU-a vežu količinu ugljika koja odgovara 10 % godišnjih emisija u EU-u i istodobno pružaju održivu i stalnu opskrbu biomasom kao obnovljivim izvorom energije. Nadalje, prema procjenama, 100000 kemikalija koje su trenutačno u proizvodnji teoretski se mogu dobiti iz obnovljivih sirovina. To ne znači da bi se sve te kemikalije trebale dobivati na taj način, ali to je teoretski moguće. Time će se omogućiti ne samo proizvodnja svakodnevnih kućanskih proizvoda lokalno i na obnovljiv način nego i stvaranje radnih mjesta, posebice u priobalnim i ruralnim područjima te rast u Europi, koja i dalje ima vodeći položaj u tehnološkom pogledu. Prema procjenama industrije, do 2030. u bioindustriji bi se moglo stvoriti milijun novih radnih mjesta.

2.5. Međutim, i dalje postoje velike prepreke na putu prema većem stupnju inovativnosti u biogospodarstvu EU-a. Znatna je prepreka troškovna konkurentnost proizvoda u usporedbi s proizvodima dobivenima od fosilnih materijala i s istovjetnim proizvodima iz drugih dijelova svijeta. Na troškovnu konkurentnost utječu mnogi čimbenici, uključujući razinu tehnološke spremnosti, cijenu rada, subvencije za fosilna goriva i amortizaciju, kao i nisku razinu podrške koju proizvodi dobiveni od bioloških sirovina dobivaju na tržištu. Pitanje konkurentnosti otežavaju teškoće u pristupanju financijskim sredstvima za inovativne projekte i proizvodne pogone te, često, kontinuirana niska razina osviještenosti krajnjih korisnika o proizvodima dobivenima od bioloških sirovina, kao i nepostojanje vještina i operativnih odnosa za razvoj sektora. Štoviše, postupci izdavanja dozvola za nove projekte utemeljene na biološkim sirovinama postaju dugotrajni i naporni, što dovodi do znatnih pravnih nesigurnosti te financijskih rizika za gospodarske aktere.

3. Posebne napomene

EGSO pozdravlja Komunikaciju kojom se ažurira strategija za biogospodarstvo iz 2012. Potrebna je dugoročna, dosljedna i učinkovita politika za promicanje biogospodarstva. No povezanost između te sveobuhvatne strategije biogospodarstva i drugih postojećih instrumenata politike još uvijek nije neupitna. Stoga je za učinkovito donošenje politika u području biogospodarstva još uvijek potrebno utvrditi sinergije među područjima politika, i to na način da se u obzir uzmu ciljevi održive proizvodnje hrane, održivo upravljanje prirodnim resursima, uravnotežen teritorijalni razvoj u ruralnim područjima te sigurna i dostojna sredstva za život.

3.1. Iako se ažuriranjem nastoje iskoristiti ulaganja EU-a i staviti značajan naglasak na jačanje i unapređivanje bioindustrijskih sektora poticanjem ulaganja te otvaranjem tržišta i dalje postoje (ne samo u istraživanju i razvoju) kad je riječ o potpori poduzećima u biogospodarstvu u prikupljanju sredstava, strategiji ulaska na tržište, organizacijskom razvoju i sazrijevanju proizvoda. Ulagачi u rane faze rasta, koji nude prilagođene savjete i djeluju na nacionalnoj i regionalnoj razini, imaju jednaku važnost za industriju mikro ili malih razmjera i za novoosnovana poduzeća kao i mobilizacija ulaganja EU-a. Potreban je sveobuhvatan pristup financiranju kako bi se novi proizvodi stavili na tržište.

3.2. Ovo ažuriranje strategije također naglašava činjenicu da se zahvaljujući sinergijama između javnog i privatnog sektora mogu najbolje iskoristiti različiti izvori ulaganja. U tom kontekstu, Zajedničko poduzeće za bioindustriju pokazalo se ključnim za potporu razvoju europske industrijske infrastrukture biogospodarstva i vrijednosnih lanaca usmjerenih na korištenje obnovljivih resursa, uključujući i otpad.

3.3. Međutim, privatnom sektoru ne posvećuje se dovoljno pažnje, posebice primarnim proizvođačima, primjerice poljoprivrednicima, vlasnicima šuma i njihovim zadrugama, a oni imaju značajnu ulogu u razvoju održivog biogospodarstva; i MSP-ovima, kao bitnom čimbeniku u poljoprivredno-prehrambenom lancu, također treba posvetiti posebnu pozornost. ZPP bi mogao postati zanimljiv alat kojim bi se poljoprivrednicima, vlasnicima šuma i njihovim zadrugama moglo pomoći da više ulažu u održivu proizvodnju.

3.4. U tom kontekstu, stvaranje povoljnih tržišnih uvjeta je ključno i ide ruku pod ruku s razinom povjerenja potrošača u informacije koje im se pružaju o proizvodima koje namjeravaju kupiti. Vrijedi razmotriti standarde u pogledu informacija, a važan prvi korak bio je uspostavljanje jasnih standarda na razini EU-a za proizvoda dobivene iz bioloških sirovina kako bi se bolje zaštitila vjerodostojnost normi koje su dogovorene u industriji, a istodobno izbjegla zbrka za potrošače i dalo povjerenje industrijskim klijentima i javnim naručiteljima. Potrebno je učiniti još mnogo toga kako bi se potrošačima pomoglo da putem pametnih komunikacijskih strategija donesu odluku na temelju provjerenih informacija.

3.5. Ažuriranom strategijom jača se i ideja „unapređivanja“, ali se ne uzima u obzir pojam „repliciranja“. Istraživanja su provedena, a strategije za dugoročne inovacije i biogospodarstvo moraju ići ukorak. Temeljno i primijenjeno istraživanje trebalo bi biti dobro usklađeno i pridonositi zajedničkim strateškim ciljevima. Također bi trebalo posvetiti pažnju razvoju, pristupu i održavanju visokokvalitetne infrastrukture ili klastera za istraživanje i inovacije. Primjerice, uspostavljanjem centara svjetske razine za primijenjeno istraživanje u industriji biološke proizvodnje, stvorila bi se inovativna i održiva rješenja, koja bi mogla pružiti malim i srednjim poduzećima (MSP-ovi) pristup sveukupnom znanju. Demonstracije i primjeri pridonijeli bi prijenosu znanja. Demonstracije bi pružile MSP-ovima sveobuhvatan uvid u postojeće tehnologije u tom određenom području biogospodarstva.

3.6. Ruralna područja u EU-u prolaze kroz razdoblje duboke gospodarske, demografske i institucionalne preobrazbe. Stoga je također potrebno obratiti dužnu pozornost na infrastrukturu i logistička poboljšanja kako bi se promicali postojeći i novi lanci opskrbe biomasom, istodobno optimizirajući održivo upravljanje prirodnim resursima i stvaranje radnih mjesta i dodane vrijednosti u ruralnim područjima.

3.7. Nije moguće dovoljno naglasiti činjenicu da uvođenje tehnološko naprednih strojeva u biogospodarstvo zahtjeva poboljšanje vještina rukovanja i održavanja, uključujući daljnju izobrazbu u području informacijske i komunikacijske tehnologije (IKT), nove programe osposobljavanja o temi zdravlja i sigurnosti te bolje razumijevanje i brigu za očuvanje okoliša. Iznimno je važno zajamčiti neprestan cjeloživotni razvoj i prilagodbu vještina pojedinaca, kao i rješavanje problema nedostatka vještina u tom biogospodarskom sektoru u nastajanju. U ažuriranoj strategiji aspekti poput uzajamnih razmjena među kolegama, zajedničkih aktivnosti u istraživanju, usluga potpore inovacijama, poljoprivrednika, šumara, njihovih zadruga te drugih privatnih subjekata nisu predviđeni iako bi oni bili ključni u olakšavanju razmjene znanja.

3.8. Ne možemo ispuniti UN-ove ciljeve održivog razvoja niti ublažiti klimatske promjene ^(⁹) bez boljeg iskorištavanja ostataka, paralelnih tokova i otpada te bez promicanja kružnog gospodarstva. Pritom je nužna suradnja među sektorima (prehrambeni i neprehrambeni sustavi i ruralna područja) i kontinentima. Dodatnu pozornost treba posvetiti teritorijalnim i lokalnim vezama (urbanoruralne, ruralno-ruralne, morsko-kopnene veze) i njihovom doprinosu za održive biogospodarske vrijednosne lance i klastere u ruralnim područjima. Razvijanje tih veza u srednjoj i istočnoj Europi bilo bi ključno kako bi se zemljama tih regija pomoglo da izrade strateške ciljeve razvoja za bolju preradu biomase. Regije srednje i istočne Europe bogate su biomasom zbog svojih opsežnih aktivnosti u području poljoprivrede, šumarstva i ribarstva, koje imaju velike, ali neiskorištene ili nedovoljno iskorištene kapacitete biomase u smislu hrane, hrane za životinje, industrijskih sirovina, biogoriva i korištenja energije. Nadalje, u ažuriranoj strategiji nije stavljen dovoljan naglasak na nužnost međunarodne suradnje u svrhu što učinkovitijeg objedinjenja postojeće stručnosti i kapaciteta te jačanja sinergija između istraživačkih programa država članica i zemalja izvan EU-a. Međunarodna partnerstva posebno su važna za testiranje i repliciranje rješenja.

3.9. Naposljetku, pri provedbi ciljeva Pariškog sporazuma treba na najbolji mogući način iskoristiti tržišne mehanizme. Globalni sustav određivanja cijena emisija ugljika predstavljao bi neutralan i djelotvoran način uključivanja svih tržišnih aktera. EGSO potiče Komisiju da aktivno razmatra različite mogućnosti i korake te da surađuje s drugim zemljama kako bi se uvelo globalno određivanje cijene ugljika. Učinkovit i pravedan globalni sustav određivanja cijene ugljika doveo bi do jednakih uvjeta za izvoznike na svjetskim tržištima, čime bi se smanjio rizik od odljeva ulaganja i izmještanja radnih mjesta. Nadalje, doveo bi do nestanka konkurentne prednosti uvezene robe koja je jeftinija zahvaljujući nižim zahtjevima u obliku klime..

Bruxelles, 15. svibnja 2019.

Predsjednik

Europskog gospodarskog i socijalnog odbora

Luca JAHIER

⁽⁹⁾ SL C 440, 6.12.2018., str. 45.